

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΑΠΟΦΑΣΗ
ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΑΡΑΔΕΚΤΟΥ

της προσφυγής αριθ. 7632/04
που κατατέθηκε από τον Π Μ
κατά της Ελλάδας

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (πρώτο τμήμα), συνεδριάζοντας στις 11 Απριλίου 2006 σε τμήμα αποτελούμενο από τους:

Κύριο Λ. ΛΟΥΚΑΪΔΗ, *πρόεδρο,*

Κύριο Κ.Λ. ΡΟΖΑΚΗ,

Κυρία Ν. ΒΑΪΚ,

Κύριο Α. ΚΟΒΛΕΡ

Κυρία Ε. ΣΤΕΙΝΕΡ,

Κύριο Κ. ΗΑΪΥΕΒ,

Κύριο Σ.Ε. ΤΕΒΕΝΣ, *δικαστές,*

και τον κύριο Σ. ΝΙΕΛΣΕΝ, *γραμματέα τμήματος.*

Λαμβάνοντας υπόψη την πιο πάνω αναφερόμενη προσφυγή που κατατέθηκε στις 28 Φεβρουαρίου 2004,

Λαμβάνοντας υπόψη την απόφαση του Δικαστηρίου να επικαλεστεί το άρθρο 29 § 3 της Σύμβασης και να εξετάσει από κοινού το παραδεκτό και την ουσία της υπόθεσης,

Λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν από την εναγόμενη κυβέρνηση και εκείνες που κατατέθηκαν σε απάντηση από τον προσφεύγοντα,

Αφού διασκέφθηκε, εκδίδει την πιο κάτω απόφαση:

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

Ο προσφεύγων, κύριος Π Μ, είναι έλληνας υπήκοος, ο οποίος γεννήθηκε το 1938 και είναι κάτοικος Αθηνών. Είναι συνταξιούχος του Οργανισμού Τηλεπικοινωνιών Ελλάδας (εφεξής «ΟΤΕ»). Εκπροσωπείται ενώπιον του Δικαστηρίου από τον κύριο Ι. Κτιστάκη, δικηγόρο του συλλόγου της Θήβας. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους απεσταλμένους του αντιπροσώπου της, κύριο Σ. Σπυρόπουλο, πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και κύριο Δ. Καλόγηρο, δικαστικό αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

A. Οι συνθήκες της υπόθεσης

Οι συνθήκες της υπόθεσης, όπως εξετάθησαν από τους διαδίκους, μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ TRADUCTION OFFICIELLE OFFICIAL TRANSLATION
No. Φ.092.22/1998

Στις 30 Νοεμβρίου 1994, ο προσφεύγων κατέθεσε ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών μία αίτηση ασφαλιστικών μέτρων όπου αμφισβητούσε την ημερομηνία συνταξιοδότησής του, η οποία προβλεπόταν για τις 31 Δεκεμβρίου 1994. Υποστήριζε ειδικότερα ότι οι μήνες κατά τους οποίους παρακολούθησε μαθήματα στη Σχολή Εκπαίδευσης του προσωπικού του ΟΤΕ δε θα έπρεπε να ληφθούν υπόψη κατά τον υπολογισμό του χρόνου εργασίας. Επομένως, έπρεπε να συνταξιοδοτηθεί κάποιους μήνες αργότερα. Στις 30 Δεκεμβρίου 1994, το δικαστήριο έκανε δεκτή την αίτηση αυτή.

Στις 7 Φεβρουαρίου 1995, ο προσφεύγων κατέθεσε ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών μία κύρια αγωγή όπου ζητούσε την ακύρωση της λύσης της σύμβασης εργασίας του. Υποστήριζε ότι η συνταξιοδότησή του ήταν πρόωρη και αντίθετη με τον κανονισμό προσωπικού του ΟΤΕ. Η συζήτηση έλαβε χώρα στις 21 Σεπτεμβρίου 1995. Στις 29 Νοεμβρίου 1995, το Μονομελές Πρωτοδικείο έκανε εν μέρει δεκτή την αίτησή του και αναγνώρισε ότι η συνταξιοδότησή του θα έπρεπε να έχει οριστεί για τις 31 Δεκεμβρίου 1995 (απόφαση αριθ. 4030/1995).

Στις 10 Ιουνίου 1996, ο ΟΤΕ άσκησε έφεση κατά της απόφασης αυτής. Στις 4 Οκτωβρίου 1996, ζήτησε τον ορισμό δικασίμου. Η δικάσιμος ορίστηκε για τις 4 Φεβρουαρίου 1997 και στη συνέχεια αναβλήθηκε μετά από αίτημα του προσφεύγοντος. Στις 11 Νοεμβρίου 1997, η συζήτηση αναβλήθηκε εκ νέου, για λόγους που δεν προκύπτουν από τη δικογραφία. Στις 7 Ιουλίου 1998, ο ΟΤΕ ζήτησε τον ορισμό νέας δικασίμου. Αυτή έλαβε χώρα στις 10 Νοεμβρίου 1998.

Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα
SERVICE DES TRADUCTIONS DU MINISTERE DES AFFAIRES ETRANGERES DE LA
REPUBLIQUE HELLENIQUE, ATHENES
HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS, TRANSLATION SERVICE,
ATHENS

Στις 16 Φεβρουαρίου 1999, το Εφετείο Αθηνών εξαφάνισε την προσβληθείσα απόφαση, σύμφωνα με τις διατάξεις μιας συλλογικής σύμβασης εργασίας του 1994 (απόφαση αριθ. 1158/1999).

Στις 14 Φεβρουαρίου 2002, ο προσφεύγων άσκησε αίτηση αναίρεσης. Αμφισβητούσε την ερμηνεία της εθνικής νομοθεσίας από το Εφετείο και υποστήριζε μεταξύ άλλων ότι η προσβληθείσα απόφαση είχε προσβάλει τα δικαιώματά του που προστατεύονται από το Σύνταγμα και διάφορες διατάξεις του εθνικού δικαίου, καθώς και από τα άρθρα 6, 12 και 14 της Σύμβασης και 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1.

Στις 8 Ιουλίου 2003, ο Άρειος Πάγος απέρριψε την αίτησή του. Επικαλούμενο το άρθρο 562 § 2 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (βλέπε πιο κάτω «*Το εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο και η πρακτική*»), το ανώτατο δικαστήριο κήρυξε απαράδεκτους τους λόγους που έλκονταν από μια υποτιθέμενη παραβίαση του Συντάγματος, διαφόρων διατάξεων του εσωτερικού δικαίου και της Σύμβασης, για τον λόγο ότι «η αγωγή του προσφεύγοντος στηριζόταν στη σύμβαση εργασίας και στον κανονισμό προσωπικού του ΟΤΕ και όχι στις προαναφερόμενες διατάξεις» (απόφαση αριθ. 1221/2003). Η απόφαση αυτή θεωρήθηκε στις 2 Σεπτεμβρίου 2003 και αρχειοθετήθηκε στις 24 Σεπτεμβρίου 2003.

B. Το εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο και η πρακτική

1. Το άρθρο 28 § 1 του Συντάγματος έχει ως εξής:

«Οι γενικά παραδεγμένοι κανόνες του διεθνούς δικαίου, καθώς και οι διεθνείς συμβάσεις, από την επικύρωσή τους με νόμο και τη

θέση τους σε ισχύ σύμφωνα με τους όρους καθεμιάς, αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του εσωτερικού ελληνικού δικαίου και υπερισχύουν από κάθε άλλη αντίθετη διάταξη νόμου (...))»

2. Οι εφαρμοστέες διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας έχουν ως εξής:

Άρθρο 106

«Το δικαστήριο ενεργεί μόνο ύστερα από αίτηση διαδίκου και αποφασίζει με βάση τους πραγματικούς ισχυρισμούς που προτείνουν και αποδεικνύουν οι διάδικοι (...))»

Άρθρο 108

«Οι διαδικαστικές πράξεις ενεργούνται με πρωτοβουλία και επιμέλεια των διαδίκων (...))»

Τα πιο πάνω αναφερόμενα άρθρα καθιερώνουν αντίστοιχα τις αρχές της διαθέσεως και της πρωτοβουλίας των διαδίκων. Σύμφωνα με την αρχή της διαθέσεως, η δικαστική προστασία μέσα στο πλαίσιο των πολιτικών δικών παρέχεται μόνον εφόσον ζητηθεί από τους διαδίκους, στο μέτρο που ζητείται και εάν συνεχίσει να ζητείται. Εξάλλου, σύμφωνα με την αρχή της πρωτοβουλίας των διαδίκων, η πρόοδος μιας πολιτικής δίκης εξαρτάται εξ ολοκλήρου από την επιμέλεια των διαδίκων (Π.

Γέσιου-Φαλτσή, *Civil Procedure in Hellas*, éd. Sakkoulas-Kluwer, σελ. 45 επ.).

Άρθρο 559

«Αναίρεση επιτρέπεται μόνο αν παραβιάστηκε κανόνας του ουσιαστικού δικαίου (...) αδιάφορο αν πρόκειται για νόμο ή έθιμο, ελληνικό ή ξένο, εσωτερικού ή διεθνούς δικαίου (...)»

Άρθρο 562 § 2

«Είναι απαράδεκτος λόγος αναίρεσης που στηρίζεται σε ισχυρισμό ο οποίος δεν προτάθηκε νόμιμα στο δικαστήριο της ουσίας, εκτός αν πρόκειται α) για παράβαση που δεν μπορεί α προβληθεί στο δικαστήριο της ουσίας, β) για σφάλμα που προκύπτει από την ίδια την απόφαση, γ) για ισχυρισμό που αφορά τη δημόσια τάξη.»

Σύμφωνα με την πάγια νομολογία του Αρείου Πάγου, για να είναι παραδεκτός ένας λόγος αναίρεσης ο οποίος στηρίζεται στην υποτιθέμενη παραβίαση της Σύμβασης ή άλλων γενικών αρχών που έλκονται από άλλες διατάξεις, θα πρέπει να υπάρχει στην κύρια αγωγή ή, τουλάχιστον, να έχει προβληθεί νομίμως ενώπιον των πρωτοβάθμιων και δευτεροβάθμιων δικαστηρίων (Άρειος Πάγος, αριθ. 1507/1997, 290/2003, 237/2004).

ΑΙΤΙΑΣΕΙΣ

1. Επικαλούμενος το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, ο προσφεύγων παραπονείται για παραβίαση του δικαιώματός του για πρόσβαση σε δικαστήριο.

2. Επικαλούμενος την ίδια διάταξη, ο προσφεύγων παραπονείται επιπλέον για την διάρκεια της διαδικασίας.

3. Επικαλούμενος το άρθρο 13 της Σύμβασης, ο προσφεύγων παραπονείται για το γεγονός ότι στην Ελλάδα δεν υπάρχει κανένα δικαστήριο στο οποίο να μπορεί κανείς να απευθυνθεί για να παραπονεθεί για την υπερβολική διάρκεια της διαδικασίας.

4. Επικαλούμενος το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1, σε συνδυασμό με το άρθρο 14 της Σύμβασης, ο προσφεύγων παραπονείται για διακρισιακή προσβολή του δικαιώματός του για σεβασμό της περιουσίας του.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

1. Ο προσφεύγων παραπονείται ότι, κηρύσσοντας απαράδεκτους τους λόγους που προέβαλε στη βάση της Σύμβασης, ο Άρειος Πάγος προσέβαλε το δικαίωμά του για πρόσβαση σε δικαστήριο. Επικαλείται το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, του οποίου τα εφαρμοστέα αποσπάσματα έχουν ως εξής:

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή δικαίως (...) εντός λογικής προθεσμίας, υπό δικαστηρίου (...) το

οποίων θα αποφασίση (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...)»

Η Κυβέρνηση υποστηρίζει καταρχήν ότι η προσφυγή είναι εκπρόθεσμη. Σημειώνει ότι η τελεσίδικη εθνική απόφαση θεωρήθηκε στις 2 Σεπτεμβρίου 2003 και αρχειοθετήθηκε στις 24 Σεπτεμβρίου 2003, ήτοι περισσότερους από έξι μήνες πριν την κατάθεση της παρούσας προσφυγής, την οποία η Κυβέρνηση τοποθετεί στις 4 Ιουνίου 2004, ημερομηνία κατά την οποία το Δικαστήριο έλαβε το έντυπο της προσφυγής. Σε ό,τι αφορά το βάσιμο της αιτίας, η Κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι η προϋπόθεση για το παραδεκτό ενός λόγου αναίρεσης η οποία προβλέπεται από το άρθρο 562 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, είναι συμβατή προς τις απαιτήσεις του άρθρου 6 της Σύμβασης. Κατά την Κυβέρνηση, τίποτα δεν εμπόδιζε τον προσφεύγοντα να προβάλει τους εν λόγω ισχυρισμούς είτε στην αγωγή του είτε στις παρατηρήσεις του ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου και του Εφετείου.

Ο προσφεύγων ανταπαντά ότι η προσφυγή του κατατέθηκε στις 28 Φεβρουαρίου 2004 και επομένως δεν είναι εκπρόθεσμη. Κατά αυτόν, η απόφαση του ανωτάτου δικαστηρίου να κηρύξει τους εν λόγω λόγους अपαράδεκτους ήταν εσφαλμένη, αφού η Σύμβαση έχει υπερνομοθετική αξία.

Το Δικαστήριο σημειώνει ότι η προσφυγή κατατέθηκε στις 28 Φεβρουαρίου 2004, ημερομηνία κατά την οποία ο προσφεύγων απέστειλε στο Δικαστήριο την πρώτη επιστολή όπου εξέθετε επαρκώς το αντικείμενο της προσφυγής (βλέπε *Kavakci κατά Τουρκίας* (déc.) no.

εκπρόθεσμη. Συνεπώς, πρέπει να απορριφθεί η ένσταση της Κυβέρνησης.

Το Δικαστήριο υπενθυμίζει την πάγια νομολογία του βάσει της οποίας δεν είναι αποστολή του να υποκαταστήσει τα εθνικά δικαστήρια. Οι εθνικές αρχές, και ειδικότερα τα πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια δικαστήρια, είναι καταρχήν αρμόδιες να ερμηνεύσουν την εθνική νομοθεσία (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *García Manibardo κατά Ισπανίας*, αριθ. 38695/97, § 36, CEDH 2000-II). Εξάλλου, το «δικαίωμα σε δικαστήριο», του οποίου το δικαίωμα πρόσβασης αποτελεί μία ειδικότερη μορφή, δεν είναι απόλυτο και υπόκειται σε περιορισμούς που γίνονται σιωπηρά δεκτοί, ειδικότερα σε ό,τι αφορά τις προϋποθέσεις του παραδεκτού ενός ενδίκου μέσου, διότι αυτό από την ίδια την φύση του απαιτεί μία ρύθμιση εκ μέρους του Κράτους, το οποίο έχει ως προς τούτο μία σχετική διακριτική ευχέρεια. Εν τούτοις, οι περιορισμοί αυτοί δεν μπορούν να δυσχεραίνουν την ανοικτή πρόσβαση σε έναν διοικούμενο κατά τρόπο ή σε βαθμό που να θίγεται στην ίδια την φύση του το δικαίωμα του τελευταίου σε ένα δικαστήριο. Τέλος, οι περιορισμοί αυτοί δεν συμβιβάζονται με το άρθρο 6 § 1, παρά μόνον αν επιδιώκουν έναν νόμιμο σκοπό και αν υπάρχει εύλογη σχέση αναλογικότητας μεταξύ των χρησιμοποιούμενων μέσων και του επιδιωκόμενου σκοπού (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Edificaciones March Gallego S.A. κατά Ισπανίας*, απόφαση της 19 Φεβρουαρίου 1998, *Recueil des arrêts et décisions* 1998-I, σελ. 290, § 34).

Το Δικαστήριο υπενθυμίζει επιπλέον ότι το άρθρο 6 της Σύμβασης δεν υποχρεώνει τα Συμβαλλόμενα Κράτη σε δημιουργία εφετείων και

ακυρωτικών δικαστηρίων. Εν τούτοις, αν υπάρχουν δικαστήρια της φύσης αυτής, θα πρέπει να τηρούνται οι εγγυήσεις του άρθρου 6, ειδικότερα στο μέτρο που εξασφαλίζει στους διαδίκους ένα πραγματικό δικαίωμα πρόσβασης σε δικαστήρια για τις αποφάσεις που σχετίζονται με τα «δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους αστικής φύσεως» (βλέπε, μεταξύ άλλων, *Brualla Gómez de la Torre κατά Ισπανίας*, απόφαση της 19 Δεκεμβρίου 1997, *Recueil* 1997-VIII, σελ. 2956, § 37). Επιπλέον, η συμβατότητα των προβλεπόμενων από το εσωτερικό δίκαιο περιορισμών προς το αναγνωρισμένο από το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης δικαίωμα πρόσβασης σε δικαστήριο εξαρτάται από τις ιδιαιτερότητες της συγκεκριμένης διαδικασίας και πρέπει να ληφθεί υπόψη η δίκη στο σύνολό της, όπως διεξήχθη στο πλαίσιο της εσωτερικής έννομης τάξης, και ο ρόλος που έπαιξε σ'αυτήν ο Άρειος Πάγος, αφού οι προϋποθέσεις όσον αφορά το παραδεκτό μίας αίτησης αναίρεσης είναι δυνατόν να είναι αυστηρότερες εκείνων μίας έφεσης (*Khalfaoui κατά Γαλλίας*, αριθ. 34791/97, CEDH 1999-IX).

Το Δικαστήριο υπενθυμίζει τέλος ότι η ρύθμιση σχετικά με τις διατυπώσεις άσκησης ενός ενδίκου μέσου στοχεύει στην εξασφάλιση της ορθής απονομής της δικαιοσύνης και της τήρησης, ειδικότερα, της αρχής της ασφάλειας του δικαίου. Εν τούτοις, οι ενδιαφερόμενοι οφείλουν να αναμένουν ότι οι κανόνες θα εφαρμόζονται (*Miragall Escolano και λοιποί κατά Ισπανίας*, αριθ. 38366/97, 38688/97, 40777/98, 40843/98, 41015/98, 41400/98, 41446/98, 41484/98, 41487/98 και 41509/98, § 33, CEDH 2000-I).

Εν προκειμένω, ο Άρειος Πάγος κήρυξε απαράδεκτους τους λόγους που έλκονταν από μια υποτιθέμενη παραβίαση της Σύμβασης, για τον λόγο ότι ο προσφεύγων είχε παραλείψει να προβάλει αυτά τα επιχειρήματα στην κύρια αγωγή του ή στις παρατηρήσεις του ενώπιον των δικαστηρίων της ουσίας, όπως το απαιτεί το άρθρο 562 § 2 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

Ο κανόνας που θέτει αυτό το άρθρο είναι σαφής, προσβάσιμος και προβλέψιμος, με την έννοια της νομολογίας του Δικαστηρίου. Συμβαδίζει με την ιδιαιτερότητα του ρόλου που διαδραματίζει ο Άρειος Πάγος, ο έλεγχος του οποίου περιορίζεται στον σεβασμό του δικαιώματος. Ο προσφεύγων, ο οποίος εκπροσωπείτο από δικηγόρο καθόλη την διάρκεια της διαδικασίας, έπρεπε ως εκ τούτου να αναμένει ότι ο κανόνας αυτός θα εφαρμοστεί. Το επιχείρημά του, βάσει του οποίου ο Άρειος Πάγος έπρεπε παρά ταύτα να εξετάσει τους λόγους που προβλήθηκαν ως προς την Σύμβαση, λαμβανομένης υπόψη της υπερνομοθετικής αξίας αυτής, δεν μπορεί να γίνει δεκτό. Πράγματι, δεν πρόκειται εν προκειμένω για μία περίπτωση αυθαίρετης άρνησης εφαρμογής της Σύμβασης, όπως επιχειρεί να την παρουσιάσει ο προσφεύγων, αλλά κανονικής εφαρμογής ενός διαδικαστικού τύπου που στοχεύει στην εξασφάλιση της καλής διεξαγωγής της διαδικασίας αναίρεσης. Το παραπάνω ενισχύεται από το γεγονός ότι ο Άρειος Πάγος χειρίστηκε κατά τον ίδιο τρόπο τα επιχειρήματα που ο προσφεύγων προέβαλε αρχικά ενώπιόν του στη βάση της Σύμβασης και άλλων διατάξεων του εθνικού δικαίου.

Εν τέλει, το Δικαστήριο εκτιμά ότι ο προσφεύγων δεν υπέστη παρεμπόδιση στο δικαίωμά του για πρόσβαση στον Άρειο Πάγο.

Έπεται ότι η αιτίαση αυτή είναι προδήλως αβάσιμη και πρέπει να απορριφθεί κατ'εφαρμογή του άρθρου 35 §§ 3 και 4 της Σύμβασης.

2. Ο προσφεύγων παραπονείται, υπό το πρίσμα του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης, για την διάρκεια της διαδικασίας. Παραπονείται επίσης ότι η εσωτερική έννομη τάξη δεν του προσέφερε μία πραγματική προσφυγή, με την έννοια του άρθρου 13 της Σύμβασης, που να του επιτρέπει να παραπονεθεί για αυτή την διάρκεια. Το άρθρο 13 της Σύμβασης ορίζει:

«Παν πρόσωπον του οποίου τα αναγνωριζόμενα εν τη (...) Συμβάσει δικαιώματα και ελευθερίαί παρεβιάσθησαν, έχει το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον εθνικής αρχής, έστω και αν η παραβίασις διεπράχθη υπό προσώπων ενεργούντων εν τη εκτελέσει των δημοσίων καθηκόντων των».

Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η επίδικη διαδικασία άρχισε στις 7 Φεβρουαρίου 1995, με την κατάθεση της κύριας αγωγής του προσφεύγοντα ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών. Υπογραμμίζει ότι ο προσφεύγων έκανε τρία χρόνια να καταθέσει αίτηση αναίρεσης και ότι τα επιληφθέντα δικαστήρια επέδειξαν επιμέλεια στην διεξαγωγή της διαδικασίας. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει επίσης ότι το άρθρο 13 της Σύμβασης δεν παραβιάστηκε. Υπογραμμίζει ειδικότερα ότι

οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να προσπαθήσουν να επιταχύνουν την διαδικασία.

Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι η επίδικη διαδικασία άρχισε στις 30 Νοεμβρίου 1994, με την κατάθεση ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών μιας αίτησης ασφαλιστικών μέτρων, και ότι αυτή είχε υπερβολική διάρκεια για την οποία μόνο τα επιληφθέντα δικαστήρια είναι υπεύθυνα. Ο προσφεύγων υποστηρίζει επιπλέον ότι τα προτεινόμενα από την Κυβέρνηση ένδικα μέσα δεν πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 13 της Σύμβασης και ότι η Κυβέρνηση δεν παρουσιάζει κανένα νομολογιακό παράδειγμα πραγματικής εφαρμογής αυτών.

Το Δικαστήριο σημειώνει καταρχήν ότι, πριν καταθέσει ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων την κύρια αγωγή του, ο προσφεύγων είχε εισαγάγει μια διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων. Εν τούτοις, το Δικαστήριο εκτιμά ότι αυτή δεν υπεισέρχεται στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 6 της Σύμβασης (βλέπε, για παράδειγμα, *Apis S.A. κατά Σλοβακίας* (déc.), αριθ. 39754/98, 13 Ιανουαρίου 2000) και ότι πρέπει επομένως να ληφθεί υπόψη μόνον η διαδικασία που αφορά την κύρια αγωγή του προσφεύγοντος. Αυτή η διαδικασία άρχισε στις 7 Φεβρουαρίου 1995, με την κατάθεση της αγωγής ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, και περατώθηκε στις 8 Ιουλίου 2003, με την απόφαση αριθ. 1221/2003 του Αρείου Πάγου. Διήρκεσε επομένως οκτώ χρόνια, πέντε μήνες και μία ημέρα για τρεις βαθμούς δικαιοδοσίας.

Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας μας διαδικασίας εκτιμάται σύμφωνα με τις συνθήκες της υπόθεσης και λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων που έχουν καθιερωθεί από την νομολογία του, και ειδικότερα της πολυπλοκότητας της υπόθεσης, της συμπεριφοράς του προσφεύγοντος και εκείνης των αρμοδίων αρχών, καθώς και της σημασίας της διαφοράς για τους ενδιαφερόμενους (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Frydlender κατά Γαλλίας* [GC], αριθ. 30979/96, § 43, CEDH 2000-VII).

Το Δικαστήριο υπενθυμίζει στη συνέχεια ότι μόνον οι καθυστερήσεις που είναι καταλογιστέες στο Δημόσιο μπορούν να οδηγήσουν στην διαπίστωση μιας υπέρβασης της «λογικής προθεσμίας» (βλέπε, ειδικότερα, *Παπαχελάς κατά Γαλλίας* [GC], αριθ. 30979/96, § 43, CEDH 2000-VII).

Αν και εν προκειμένω η διάρκεια της διαδικασίας μοιάζει εκ πρώτης όψεως υπερβολική, το Δικαστήριο σημειώνει ότι ο προσφεύγων έκανε σχεδόν τρία χρόνια να ασκήσει αίτηση αναίρεσης και ότι ο αντίδικός του έκανε περισσότερους από έξι μήνες για να ασκήσει έφεση. Το Δικαστήριο υπογραμμίζει εξάλλου την καθυστέρηση με την οποία ο αντίδικός του προσφεύγοντος ζητούσε κάθε φορά τον ορισμό νέας δικασίμου ενώπιον του Εφετείου. Σε ό,τι αφορά τον προσφεύγοντα, αυτός δεν ζήτησε ποτέ τον ορισμό δικασίμου. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ως προς αυτό ότι, σύμφωνα με τις αρχές της διαθέσεως και της πρωτοβουλίας των διαδίκων, οι οποίες καθιερώνονται από τα άρθρα 106 και 108 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (βλέπε πιο πάνω, «*Το εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο και η πρακτική*»), η διεξαγωγή της

διαδικασίας εξαρτάται εξ ολοκλήρου από την επιμέλεια των διαδίκων. Αν αυτοί εγκαταλείψουν προσωρινά ή οριστικά την δίκη, τα δικαστήρια δεν μπορούν να επιβάλουν την επανάληψή της με δική τους πρωτοβουλία.

Σε ό,τι αφορά την συμπεριφορά των δικαστικών αρχών, το Δικαστήριο εκτιμά ότι δεν θα μπορούσε να τις κατηγορήσει κανείς για διαστήματα αδικαιολόγητης αδράνειας ή καθυστέρησης. Πράγματι, το Δικαστήριο σημειώνει ότι τα επιληφθέντα δικαστήρια αποφάνθηκαν μέσα σε λογικές σε γενικές γραμμές προθεσμίες: εννέα μήνες και είκοσι δύο ημέρες για την απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου, δύο χρόνια, οκτώ μήνες και έξι ημέρες για την απόφαση του Εφετείου, ένας χρόνος, τέσσερις μήνες και είκοσι δύο ημέρες για την απόφαση του Αρείου Πάγου.

Ενόψει των προηγουμένων, το Δικαστήριο εκτιμά ότι εν προκειμένω η δικαιοσύνη δεν «απονεμήθηκε με καθυστερήσεις ικανές να θέσουν σε αμφιβολία την αποτελεσματικότητα και την αξιοπιστία της» (*Katte Klitsche de la Grange κατά Ιταλίας*, απόφαση της 27 Οκτωβρίου 1994, série A no. 293-B, σελ. 39, § 61).

Σε ό,τι αφορά το άρθρο 13 της σύμβασης, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η διάταξη αυτή απαιτεί ένα εθνικό ένδικο μέσο για τις αιτιάσεις που μπορούμε να κρίνουμε «υποστηρίξιμες» σύμφωνα με την Σύμβαση (βλέπε, μεταξύ άλλων, *Powell et Rayner κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, απόφαση της 21 Φεβρουαρίου 1990, série A no. 172, σελ. 14, § 31). Λαμβανομένων υπόψη των πιο πάνω σκέψεων ως προς το άρθρο 6 § 1 σε ό,τι αφορά την αιτίαση την ελκόμενη από την διάρκεια

της διαδικασίας, το Δικαστήριο εκτιμά ότι ο προσφεύγων δεν είχε εν προκειμένω «υποστηρίξιμη» αίτηση, με την έννοια του άρθρου 13.

Έπεται ότι αυτό το τμήμα της προσφυγής είναι προδήλως αβάσιμο και πρέπει να απορριφθεί κατ'εφαρμογήν του άρθρου 35 §§ 3 και 4 της Σύμβασης.

3. Ο προσφεύγων παραπονείται ότι η συνταξιοδότησή του ήταν πρόωρη, γεγονός που είχε ως αποτέλεσμα να απωλέσει μισθούς ενός έτους και να λάβει μια σύνταξη κατώτερη από εκείνη που θα μπορούσε να λάβει αν είχε εργαστεί ένα έτος παραπάνω. Επικαλείται το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1, το οποίο έχει ως εξής:

«Έκαστο φυσικό ή νομικό πρόσωπο έχει δικαίωμα στον σεβασμό της περιουσίας του. Κανείς δεν μπορεί να στερηθεί της ιδιοκτησίας του παρά μόνον για λόγους δημόσιας ωφέλειας και σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται από τον νόμο και τις γενικές αρχές του διεθνούς δικαίου.

Οι προηγούμενες διατάξεις δεν θίγουν το δικαίωμα των Κρατών να θεσπίζουν τους νόμους που κρίνουν απαραίτητους για να ρυθμίσουν τη χρήση των αγαθών σύμφωνα με το γενικό συμφέρον και να εξασφαλίσουν την πληρωμή των φόρων ή άλλων συνεισφορών ή των προστίμων.»

Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ένας προσφεύγων δεν μπορεί να επικαλεστεί παραβίαση του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1, παρά

μόνο στο μέτρο που οι αποφάσεις τις οποίες αμφισβητεί αναφέρονται στην «περιουσία» του με την έννοια της διάταξης αυτής. Η έννοια της «περιουσίας» μπορεί να καλύψει τόσο την «υφιστάμενη περιουσία» όσο και τις περιουσιακές αξίες, συμπεριλαμβανομένων των αξιώσεων δυνάμει των οποίων ο προσφεύγων μπορεί να υποστηρίξει ότι έχει τουλάχιστον «νόμιμη προσδοκία» να αποκτήσει την πραγματική απόλαυση ενός δικαιώματος ιδιοκτησίας. Αντιθέτως, δεν θεωρείται «περιουσία» με την έννοια του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1 η ελπίδα αναγνώρισης ενός δικαιώματος ιδιοκτησίας, το οποίο δεν μπορεί να ασκηθεί πραγματικά, ενώ το ίδιο ισχύει και για μία υπό αίρεση αξίωση, η οποία ματαιώνεται λόγω της μη πλήρωσης της αίρεσης (βλέπε *Πρίγκιπας Hans-Adam II του Λιχτενστάιν κατά Γερμανίας* [GC], αριθ. 42527/98, §§ 82-83, CEDH 2001-VIII και *Gratzinger και Gratzingerova κατά Δημοκρατίας της Τσεχίας* (déc.) [GC], αριθ. 39794/98, § 69, CEDH 2002-VII).

Εν προκειμένω, το Δικαστήριο σημειώνει ότι το αντικείμενο της διαδικασίας που εισήγαγε ο προσφεύγων δεν αφορούσε μία «υφιστάμενη περιουσία». Πράγματι, ο προσφεύγων διεκδίκουσε καταρχήν την ακύρωση της λύσης της σύμβασης εργασίας του και το δικαίωμα να συνταξιοδοτηθεί το νωρίτερο στις 31 Δεκεμβρίου 1995. Αν είχε δικαιωθεί στο τέλος αυτής της διαδικασίας, θα μπορούσε να εργαστεί έναν χρόνο περισσότερο και να λάβει τους μισθούς και την σύνταξη που αναλογούν σε αυτό το επιπλέον έτος εργασίας. Εν τούτοις, τα επιληφθέντα δικαστήρια αποφάνθηκαν τελεσίδικα ότι ο προσφεύγων δεν δικαιούτο να συνταξιοδοτηθεί στις 31 Δεκεμβρίου 1995. Συνεπώς, το

Δικαστήριο θεωρεί ότι οι αξιώσεις του προσφεύγοντος να λάβει μισθούς ενός επιπλέον έτους εργασίας ή να λάβει μία μεγαλύτερη σύνταξη, στηρίζονταν σε καθαρές εικασίες και δεν μπορούν να εννοηθούν ως «περιουσιακή αξία» που απαιτεί την προστασία του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1. Πράγματι, το Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών, το οποίο διεκπεραίωσε την υπόθεση πρωτοβάθμια, κατέληξε ότι η ημερομηνία συνταξιοδότησης του προσφεύγοντος έπρεπε να έχει οριστεί για τις 31 Δεκεμβρίου 1995. Αυτή η απόφαση του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου ακυρώθηκε ωστόσο στη συνέχεια, μέσα στο πλαίσιο της ίδια διαδικασίας, από το Εφετείο και τον Άρειο Πάγο. Συνεπώς, η απόφαση αυτή δεν αρκούσε για να δημιουργηθεί ένα περιουσιακό ενδιαφέρον που να μπορεί να εννοηθεί ως «περιουσιακή αξία» (*Korecký κατά Σλοβακίας* [GC], αριθ. 44912/98, §§ 58-60, CEDH 2004-...).

Υπό αυτές τις συνθήκες, το Δικαστήριο εκτιμά ότι, μέσα στο πλαίσιο της διαδικασίας που στόχευε στην ακύρωση της λύσης της σύμβασης εργασίας του, ο προσφεύγων δεν είχε «περιουσία», με την έννοια του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1. Συνεπώς, οι εγγυήσεις αυτής της διάταξης δεν μπορούν να εφαρμοστούν εν προκειμένω.

Έπεται ότι η αιτίαση αυτή είναι ασύμβατη καθ'ύλην προς τις διατάξεις της Σύμβασης με την έννοια του άρθρου 35 § 3 και πρέπει να απορριφθεί κατ'εφαρμογή του άρθρου 35 § 4.

4. Ο προσφεύγων παραπονείται ότι μόνο οι υπάλληλοι του ΟΤΕ που συνταξιοδοτήθηκαν μεταξύ 1994 και 1999 υπέστησαν τέτοια

δυσμενή μεταχείριση. Οι άλλοι υπάλληλοι που συνταξιοδοτήθηκαν πριν το 1994 ή μετά το 1999 έτυχαν πιο ευνοϊκών συλλογικών συμβάσεων εργασίας. Επικαλείται το άρθρο 14 της Σύμβασης, το οποίο έχει ως εξής:

«Η χρήση των αναγνωριζομένων εν τη παρούση Συμβάσει δικαιωμάτων και ελευθεριών δέον να εξασφαλισθή ασχέτως διακρίσεως φύλου, φυλής, χρώματος, γλώσσης, θρησκείας, πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων, εθνικής ή κοινωνικής προελεύσεως, συμμετοχής εις εθνικήν μειονότητα, περιουσίας, γεννήσεως ή άλλης καταστάσεως.»

Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι το άρθρο 14 της Σύμβασης απαγορεύει την διαφορετική μεταχείριση ατόμων που βρίσκονται σε παρόμοιες καταστάσεις, εκτός αν υπάρχει αντικειμενική και εύλογη αιτιολογία (*Salgueiro da Silva Mouta κατά Πορτογαλίας*, αριθ. 33290/96, § 26, CEDH 1999-IX, *Odièvre κατά Γαλλίας* [GC], αριθ. 42326/98, § 55, CEDH 2003-III). Ωστόσο, το Δικαστήριο δεν διακρίνει κανένα στοιχείο που θα μπορούσε να το οδηγήσει να αποφανθεί ότι υπήρξε εν προκειμένω «διάκριση» αντίθετη προς την Σύμβαση. Ο προσφεύγων ενέπνευσε στην εφαρμογή της συλλογικής σύμβασης εργασίας του 1994, η οποία ήταν η εφαρμοστέα κατά την περίοδο των γεγονότων. Το γεγονός ότι οι ρυθμίσεις οι προγενέστερες ή μεταγενέστερες αυτής της σύμβασης ήταν ευνοϊκότερες για τους υπαλλήλους δεν μπορεί να αποτελέσει διαφορά στη μεταχείριση με την έννοια αυτής της διάταξης.

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ TRADUCTION OFFICIELLE OFFICIAL TRANSLATION
No. Φ.092.22/1998

Έπεται ότι η αιτίαση αυτή είναι προδήλως αβάσιμη και πρέπει να απορριφθεί κατ'εφαρμογή του άρθρου 35 §§ 3 και 4 της Σύμβασης.

Συνεπώς, πρέπει να δοθεί τέλος στην εφαρμογή του άρθρου 29 § 3 της Σύμβασης και να κηρυχθεί η προσφυγή απαράδεκτη.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο, ομόφωνα,

Κηρύσσει την προσφυγή απαράδεκτη.

(υπογραφή)
Søren NIELSEN
Γραμματέας

(υπογραφή)
Λουκής ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ
Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου
εγγράφου από τα γαλλικά.

Αθήνα, 8 Μαΐου 2006

Ο μεταφραστής

Αλέξανδρος Πετροτσόπουλος